

# SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold. za četrto leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrto leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. za mesec, 30 kr. za četrto leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijakke velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrto leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrto leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempelj za 30 kr.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“.

Opravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

## Večje občine.

Občina ima podlogo v naseljenju ljudi na določenem kraju in je tako organizem skupine na enem kraju naseljenih ljudi, kakor je država organizem celega naroda, ali več narodov skupaj. A občina in država si niste dva protivna organizma, nego se ujemata, imata tako rekoč enak cilj, materijelni in duševni blagor svojih udov, samo da vsaka v svojem področju in v svoji raztegnjenosti ali omejenosti. Občina je prav za prav prvi začetek države in posebno pri starih Slovanih s prva druge organizacije nij bilo. Zatorej je uredjenje, prospeševanje ali zamenjavanje občinske organizacije posebno dan danes, ko ves svet napredovati hoče in ko noben narod ne sme zaostajati, prevelike važnosti ter zasluži pozornosti vsacega domoljuba.

To so izpregledali tudi naši zastopniki in deželni postavodajalci. V zadnji sesiji so trije deželni zbori, kjer Slovenci sedé, štajerski, goriški in kranjski, imeli vprašanje v pogovoru, kako naj so naredba občine zboljša. Povsod je pa ena misel na površji bila, namreč, da se morajo male občine odpraviti, v večje se zložiti, da bomo tako imeli samo velike občine. Štajerski deželni zbor je to načelo sprejel, in po vsestranski razsodbi pride drugo leto zopet na vrsto ter bode brez dvombe zakon postalo. Gotov sklep za velike občine je naredil goriški zbor. V kranjskem deželnem zboru pak je bila narejena resolucija na predlog Apfaltrerna in dr. Zarnika, da ima kranjski deželni odbor uže davno od zbora skleneno postavo v zloženju malih občin v velike na Kranjskem prej moči, izvršiti.

Da male občine ne veljajo nič, kaže na priliko kar preč dopis iz Vižmarja. Koliko malostnih šikan, koliko krivice in nerazuma se tu godi po hribskih malih občinah, kjer župan niti čitati ne zna, kako bode potem vedel, kaj sme in kaj ne sme. Dosti malih občin je, v katerih nij nobenega za županovanje sposobnega človeka, torej se izvoli, kateri je. Ker tak župan ne more in ne zna sam delati, je vedno in za vsako malost na potu k daljnjemu c. kr. okrajnemu glavarju, kateri tako edini županuje, kakor hoče. Občina ne more in neče pisarja plačati, tudi županu ne stroškov povračati, on zanemarja svoja dela — in tako nij ne gospodar ne župan. Občinska postava, kakoršno je deželni zbor sklenil in cesar potrdil, je menda za te naše male občine zato dana, da se ne izpolnjuje, ker je „mali“ župani niti ne razumejo in dostikrat se niti ne brigajo za njo. Mi vemo za občine, kjer nij bilo še nikdar nobene odborove seje, nikdar no-

benega postavnega sklepa in vendar je šlo vse „po starem“ naprej, šlo kakor šlo.

Vse te nedostatke in napake bi odpravile velike občine. Med 3000 dušami bode laglje dobiti sposobnega župana, nego med 300 ali celo 100. Velike občine bodo lahko plačevale izučene občinske tajnike, ki bode občinska uradna dela opravljali in potem ne bodo c. kr. glavarji vsegamogočni, kakor so dozdej. To vidimo povsod, kjer so male občine iz lastnega nagiba uže res v eno veliko zedinile se, kakor se je to zgodilo na mnogih krajih.

Zakaj se torej postava o zedinjenju malih v velike občine ne izvede povsod na Kranjskem? Zakaj je treba o tem resolucije deželnega zbora? Kaj naš deželni odbor mečka s svojim lastnim detetom?

Govori se, da zato, ker zopet ta dr. Costa zavira. Vsi jezuitje so namreč za male občine, ker jim je do tega, da ljudje neumni ostanejo, ker se potem rajši vladati dajo. Za to je pa še advokat jezuitov za male občine. Nekdaj nij bil, to je res, ali tačas je bil še menje verziran. — Radovedni smo, ali se bode kdó upal zdaj slovesno izrečeni volji deželnega zbora ustavljati se!

## Politični razgled.

### Notranje dežele.

V Ljubljani 27. januarja.

**Konfesionalne** postavbe imajo razen ultramontancev še druge protivnike; to so namreč liberalni radikalci. Tem je vse premalo, kar se tu daje. Tako na pr. piše „Köln. Zeitg.“: Te postavbe obsegajo veliko, kar bi se ne bilo nadejati od vlade, ki je v tej zadevi tako strahopezljiva. Žalibog se mora reči, da se posebno na one terjatve, ki javnemu mišljenju in liberalnemu gibanju v deželi najbolj na sreci leže, nij obzira jemalo. Obširna predloga ne govori ničesa o matrikulah, t. j. o njihovem izročanju na posvetne uradnike; ravno tako molči o žgečem vprašanju civilnega zakona, in celo pohlevna novela o zakonskem redu drž. zakonika, po katerem se ima dopuščati, da se ločeni katoliški starši poroče, ki so k drugi veri prestopili, vsega tega popolno manjka. K temu pomanjkanju se pa pridružuje še to, da so se starokatoliške občine v nemar pustile, in tako se je tem postavam vse odtegnilo, kar bi jih bilo popularne naredilo. Zdi se nam skoraj, da se je ministerstvo hotelo ogniti ljudske hvale, in v najvišjih krogih narediti utis, da se s temi postavami nij nič obširnega, nič posebnega priznalo, in da avstrijsko položje nij nikakor enako postalo pruskemu.

V **državnem zboru** 26. jan. je izročil minister pravosodja novo zakonsko osnovo o delniških in komanditnih društvih na delnice, da se o njej obravnava. — Konfesionalne postavbe so se izročile dotičnemu odseku v pretres.

„Politik“ pravi da nij resnica, ako se piše in govori, da **Čehi** nameravajo v državni zbor stopiti.

**Hrvatski** „Obzor“ priporoča dostojanstvo velikih županov, ki malo delajo pa imajo veliko plačo, odpraviti in cenejo upravo omisliti. Ta stvar pride pred hrvatski sabor.

### Vnanje države.

„Frankf. Ztg.“ piše o izgovarjanju kneza **Bismarcka** tikoma Lamarmorove knjige tako-le: Več mesecev je uže preteklo, kar je Lamarmorova knjiga izšla, a berlinska vlada je k temu vedno molčala. Zdaj pa naenkrat oficijelno toži, da je general Lamarmora stvari pokažene in neresnične svetu razkril. Da bi se te tožbe dokazale, stopilo se je v pogovarjanje z italijansko vlado. Ta korak, ki bi bil v septembru čisto naraven bil, vzbuja zdaj splošno začudenje. Svet se ne vpraša samo, zakaj je berlinski kabinet tako dolgo molčal, da se imajo vsled stavka „kdor molči, priznava“ objavljenja Italijana za resnične, tudi na to vsakdo pazi, kaj je Bismarcka napotilo, da je nehal molčati. Da se je sam centrum na tem „malo več luči“ razgrel v svoji opoziciji, gotovo nij uzrok temu, kajti zgodilo se je uže prej, in vlada bi bila morala uže takrat napade zoper svojo politiko odbijati. Zdaj pa hoče državni kanceler na italijansko vlado pritiskati, da bi zabranila izdajanje dela, ki javnosti ne more prenašati. Lamarmora pa gotovo ne bo dolgo molčal, kakor pruska vlada, kajti bal se bo, da bi ga ne imeli za lažnika.

Razpuščenje **angleškega** parlamenta imajo nekateri za znamenje slabosti, nekateri pa za znamenje moči Gladstonovega gospodarstva. Moč je imela Whigom iz rok pasti, dopolnilne volitve so okrepčavale opozicijo in prišel bi bil skoraj na čelo kabinet, ki bi bil obstal iz Toryjev. Da Gladstone v takih razmerah v novih volitvah rešenja išče, je zadosti, toda liberalcem ne dajo novih šans. Še govoriti se ne more danes, kaka bo hiša, ki bo sestopila 5. marcija. Na Irskem je veliko gibanje, ki ima deželno avtonomijo za namen.

## Dopisi.

**Iz Vižmarjev** pri Ljubljani. 26. jan. [Izv. dop.] Ker je bila 3. dne t. l. obravnava v glasovitem vižmarskem „puntu“ končana, naj bralci „Slov. Naroda“ izvedo uzrok te tako imenovane vstaje, ali prav za prav nejevolje sosedov zoper župana Planinška, po domače Kopaša. — Povedati moram najprej, da župan nij nobena priljubljena oseba pri občinstvu; zakaj da nij, to boste lahko sodili iz sledeče prigodbe, katera nij edina v njegovem županovanju. Zvedel je bil, da ima neki sosed vino in da ga kateri maslec tudi kakemu prijatelju piti dá. Poglejte županovo modrost, pravicoljubnost in moč, kakoršne v Avstriji nobena sodnija, izvemši sv. Vidskega župana, nema. On namreč odtegne dotičnemu sosedu njegov delež, ki mu pripada od 300 gld., ki jih vižmarska vas od c. k. erara za odškodovanje od streljanja vsako leto dobi, in župan cel njegov delež sebi prilasti, rekši, če ti nij

prav, boš pa še več plačal. — Iz več takih in enakih vzrokov se je po pretečenih 3 letih več odličnih mož županije, ker Jože Planinšek, po domače Kopaš, sam nij hotel od županovanja odstopiti, obrnilo s prošnjo na c. k. deželni odbor za novo volitev župana. Ali bilo jim je odpisano, da bodo kmalu večje županije in naj se za ta čas še počaka z novo volitvijo. Omeniti moram pri tej priliki, kako upijemo nad §. 19. drž. osnovnih postav in druge take §., v katerih se nam od tuje strani ne izkazuje pravica, v domači hiši pa nismo nič boljši. Zakaj se nij iz tako tehtnih vzrokov, kakor so bili v odgovoru navedeni, nova volitev ukazala?

Intako je Jože Planinšek, vulgo Kopaš, po svoje naprej županil do vižmarskega pogorišča. Tukaj je spet svojo čudno mogočnost in pravičnost pokazal.

Nobeden iz med vižmarskih pogorelcev nij županstvu planov za zidanje predkladal, tudi sam župan je brez plana zidal, samo od Čudna je plan zahteval in to menda zavoljo tega, ker je sosed njegovega zeta. S tem je nepremožnemu in po ognji še v večje širamaštvo pahnenemu Čudnu 20 gl., katere je moral za plan plačeti, škode storil. Uže zavoljo tega je moral marsikatero grenko, a pravično besedo od svojih sosedov požreti, kateri so mu pristranost zavoljo tega očitali. Ker je smel zidati vsak, kakor je hotel, zakaj bi se samo temu revežu zapreke stavile? Ko je pa Čuden šupo v nasprotnem kotu, ne tam kakor se mu je zapovedalo, postavil, prideta župan in njegov zet Janez Čepefnik nanagloma, primeta vsak za eno kozo in šupo podereta, da bi se bila kmalu ena ženska zraven poškodovala. Čuden je na to šupo še enkrat postavil. Župan pa, ker je videl razdraženost sosedov, nij si upal šupe več podirati, in je zavoljo tega postreščke iz Ljubljane poklical. Ko pa postreščki pridejo, jim sosedje šupo zabranijo podirati. Ko se potem župan grozi, da bo žandarne iz Ljubljane dobil in da šupa mora podrta biti, ga je več sosedov prosilo, da naj pusti šupo stati, ker Čuden je siromášen, naj mu torej nikar škode ne dela, saj so tudi drugi zidali, kakor je kateri hotel in se nij nobenemu nič podirilo; tudi on sam je zidal brez planov, kakor se mu je ljubilo zdelo.

Tudi neki srenjski svetovalec in neki odbornik eresta k županu in ga prosita, naj šupe nikar ne podira, ker on kakor žlahtnik Čudnovega protivnika nema pravice v tej reči soditi, ampak naj skliče srenjski odbor in naj njemu to reč v razsodbo prepusti, in kar bo ta sklenil, po tem naj se ravna. Toda župan nij poslušal sveta teh dveh mož, nego ko so zopet postreščki prišli, je dal telegrafirati v Ljubljano po žandarne, da so postreščke branili pri podiranju šupe. S tako strankarskim ravnanjem županovim razdraženi sosedje se s tem maščujejo nad njim, da je mogel grozno veliko besedi slišati, ker vsak je vedel kaj povedati. Ali župan s tem še huiše razjezen naznanil v Ljubljano, da ga hočejo „ubiti“ in da se vaščani „puntajo“ in da naj več žandarjev in soldatov c. k. okrajna gospôska v njegovo brambo pošlje. Na to pa tudi pride uradnik c. k. okrajne gospôške, kateri zapove nekaterim sosedom, ki niso bili pri tem nič krivi, v dveh urah 30 gld. plačati, ako ne, bodo prišli soldatje na njih račun v Vižmarje župana varovat.

To je kratka zgodovina tako imenova-

nega vižmarskega „punta“ zoper župana Planinška, katere je popisana na prošnjo nekaterih sosedov, da svet vidi, kdo je več kriv župan, ali sosedje, in da se vidi, kako se zdaj v malih županijah red vodi in župani.

Zdaj pa še nekatera vprašanja tistemu, kateremu veljajo, ali pa kdor jih vé odgovoriti. Kako je to, da se za št. Vidsko občino po postavi ne izpiše nova volitev občinskega zastopstva oziroma župana, ker je bila prošnja na sl. deželni odbor uže 3. svečana 1871 oddana, v kateri je bilo povedano, da župan uže 1½ leta čez postavnici čas županuje? Kako je to, da, ko je leta 1872 meseca avgusta več odbornikov pri c. k. okrajni gosposki prosilo za novo volitev župana in je rečeno bilo: saj vidimo, da vi in vaš župan ne greste več skupaj in da bo prej ko prej nova volitev se vpeljala? Kako je to, ko je leto pozneje spet srenjski občni zbor vseglasno sklenil, da se ima pred ko je mogoče nova volitev župana vpeljati, kar je bilo od vseh pričujočih odbornikov podpisano in po županu c. k. okrajni gosposki naznanjeno, vendar do danes, skoraj po preteku zopet enega leta, niti živa duša pri nas ne ve, kedaj bo volitev novega župana? — Tudi so dotični uradi v spolnovanji „dolžnosti“ tako natančni, da konfiscirani „Narod“ po čitalnicah in privatnih hišah iščejo. Prošnja na cesarja za potrditev direktnih volitev se je tudi po hišah iskala in marsikateri si je pri njej izkupil več kakor mu je bilo ljubilo. To vse se je zgodilo naglo in ob svojem času. — Pri nas je pa preteklo od prve prošnje za volitev župana od 1871 l., druge 1872, in tretje 1873 do danes uže tri leta!!

**Iz Idrije** 23. jan. [Izv. dop.] Prišla je postava od oktobra lanskega leta 1873 v veljavo: učiteljem se ima plača izboljšati. A pri nas v Idriji pod vodstvom g. Lipolda in njegovim šolskim nadzornikom Onderkom se dozda niti zmenili niso za to. Kako so zdaj njim plačo uredili in v potrjenje dali, se menda tudi noben učitelj ne bode hvalil. Dokler bomo imeli Lipolda v Idriji za načelnika, ne bode se noben človek hvalil z dobrotami. V teh 7 letih, odkar so učiteljem zmirom le obetane poboljšane plače, so uradnikom trikrat res zvišane. Učitelj prvega razreda ima na mesec 25 gld., pa od tistih mu odtegnejo okoli 2 gold., tako da pride 23 gld. na mesec. Kako se v Idriji s tem pošteno preživeti? Največja napaka je pa, da imamo tacega šolskega vodjo, ki se nič ne zmeni za učitelje. Da ima le on dosti, potem ga drugi malo brigajo.

**Iz Gorice** 25. jan. [Izv. dop.] (Določbe, zadevajoče nekatere prenarredbe v poslovanji c. k. dež. šolskega svetovalstva za Goriško in Gradiško.) I. Na podlagi §. 34 šol. postave o šolskim nadzorstvu od 8. febr. 1869 in po naročilu gosp. ministra za bogočastje in uk od 21. junija 1873, šte. 536 prevzame s 1. febr. 1874 ces. namestnik predsedništvo in vodstvo c. k. dež. šol. svetovalstva za Goriško in Gradiško in bar. Rechbach, kateri je do zdaj v teh opravilih posloval v Gorici — se odstavi.

II. Vsled tega bo referent za administrativno-ekonomične šolske zadeve (§. 34, 3) s svojimi pomočnimi uradniki (Hilfsarbeitern) praviloma pri namestništvem sedežu služboval in se imajo vsa dež. šolskemu sveto-

valstvu za Goriško namenjena pisma od 1. prih. m. naprej namestniku pošiljati, (zunanja adresa naj se nanj glasi).

III. Referent za administrativno-ekonomične zadeve za Goriško in Gradiško je za to z najvišim sklepom 4. sept. 1873 imenovan c. k. namestništvni svetovalec Andrej Winkler, okrajni glavar v Tolminu.

V njegovi začasni nenavzočnosti kot državni poslanec ga bode nadomestoval c. k. vladni svetovalec Viljem Hahn pl. Hahnenbeck.

Vsled razpisa gosp. ministra za bogočastje in uk od 31. dec. 1873, šte. 17296 je določen delokrog dež. šolskih nadzornikov (§. 34, 5 in §. 40) za Goriško-Gradiško takole:

Kot deželni šolski nadzornik poslujoči ud dež. šolskega svetovalstva, realnin ravnatelj Ferdinand Gatti v Gorici bo nadzoroval italijanske ljudske šole; c. k. deželni šolski nadzornik Anton Klodič v Trstu bo nadzoroval vse druge (t. j. slovenske) ljudske šole in učiteljska pripravnišča; c. k. dež. šolski nadzornik Anton Stimpel v Trstu pa srednje šole.

IV. Administrativni referent je stalni ud goriškega dež. šol. svetovalstva (§. 34, 3); deželna šolska nadzornika Klodič in Stimpel se deležita posvetovanj dež. šol. svetovalstva, kedar se v zmislu §. 37. kot strokovnjaka (Fachmänner) povabita.

V. Predsedoval bo pri sejah c. k. dež. šolskega svetovalstva za Goriško-Gradiško, katere bodo tudi zanaprej v Gorici, namestnik sam, ali njegov pravi nadomestnik (dvorni svetovalec c. k. primorske namestnije). — Po zgoraj navedenem ministerskem ukazu od 21. junija 1873 se predsedništvo v posameznih primerljajih („von Fall zu Fall“) tudi lahko administrativnemu referentu izroča.

**Iz Brna** na Moravskem 22. jan. [Izv. dop.] Kakor Vam je uže znano, vstopili so moravski deklarantje v državni zbor. To nij samo na sebi nič nekorektnega, nego bode narodna opozicija z njihovim vstopom pridobila, ker so se njene vrste pomnožile s pristopom izvrstnih govornikov; in uže davno je mimočeska opozicija prišla od sponanja, da se s politiko negiranja — zdaj po spreminjeni situaciji — več zapravi nego opravi. — Stvar pa ima vendar še svoje posebno lice. Z vstopom moravskih poslancev v državni zbor je raztrgana vez deklaracije, katere je češke in moravske poslance vezala, do nikakoršnega postavodajalnega zbora, razen dežel. česke krone, vstopiti, ker bi v nasprotnem slučaju odstopili svoje zgodovinsko pravo. Znano je vsacemu, kdor se je v poslednjem petletji s politiko pečal, s kakovo trdovratnostjo so se Čehi in Morávci držali deklaracije 1868. leta; da je tedaj del njih tako nanagloma od nje odstopil, pripoznávši mimočeski parlament za dežele svetovlávske krone s svojim vstopom za kompetenten postav sklepati i omenjenim deželam predpisovati, mora imeti svoj poseben uzrok. I kje ga najdemo? —

Sedanjemu zasedanju državnega zbora predlože se elaborati konfesionalnih postav, zoper katere bodo pa naši klerikalci — recte „pravna stranka“ — se ve da, strašen hrup zagnali ter na vsak način skušali te v resnici uže tako potrebne zakone za sedaj še odvrniti, ker se nadejajo, da s svojo taktiko perfidije in hinavstva vsaj v enem desetletji dosežejo v avstrijskej državi takov-

šen narastaj, da se bodo morali za prvi faktor v zakonodajstvu smatrati. Za sedaj so pa v državnem zboru še preslabi; ker vedo da se na narodno opozicijo v tem vprašanji nikakor zanašati ne morejo, torej jim je bilo potreba ozreti se po novih zavznikih in pomagačih. — Naročeno je tedaj bilo grofu Hohenwartu za sedaj vsaj moravske državne poslance, od katerih je sploh znano, da vsi k ultramontanski stranki pripadajo, pridobiti, kar se mu je vsled svoje avtoritete tudi posrečilo.

Moravski državni poslanci so teda „pravne stranki“ na ljubo žrtvovali svojo dosedanja taktiko, odstopili s historičnega stališča in obstoječo ustavo kljub vsakoršnim ugovorom indirektno priznali. — Toda še važneje nego uže faktični vstop Moravcev je pa še — toliko kakor gotovi vstop staročehe v državni zbor. (V tem mi z dopisnikom nemamo enake trdne vere, da si je vse mogoče. Ur.) — Spominjate se še, da so pri poslednjih volitvah češki konservativci proti svobodomiselnim stranki šli najboljše z orožjem vstopa v državni in deželni zbor v boj, rekši, da bi se Mladočehe temu ne branili, ter bi na tak način zatajili češko zgodovinsko pravo. Narod se je odločil pri volitvah za pasivno politiko, volivši edino može, katere mu je stranka „starih“ priporočila. Sedaj pa bodo staročehe pravne stranki na ljubo vstopili v toliko perhoreseirani državni zbor, šli tako rekoč za njo po kostanj v ogenj. — Dogovorjeno (? Ur.) je namreč med staročehe in Hohenwartom, da prvi pridejo v lesenjačo, kakor hitro bi jih bilo opoziciji proti konfesionalnim zakonom za okrepčanje potreba. — Naši poslanci, katerim bi bil vstop Čehov v družih zadevah jako zaželjen, bodo dobili tu naravnost nasprotnike, kajti edini njihov zaveznik, toliko obrekovani in zatajevani dr. Sladkowsky bo ostal tradicionalnej politiki zvest.

## Domače stvari.

— (Občni zbor „Matice“), bode kakor se sliši, menda 3. marca, tudi knjige od leta 1873 se bodo, kakor se pripoveduje, začetka februarja začele udom razpošiljati.

— (Ljubljanska čitalnica) napravi v spomin Valentinu Vodniku 2. februarja 1874. slovesno veselico. Program besedi je: 1. Lehner — ouvertura „štiri človeške dobe“. Svira c. kr. vojaška godba. 2. Prolog v spomin Vodniku. Govori gospodična Podkrajškova. 3. Balfe — balada iz opere „Ciganke“, pesen za bas. Poje gospod Chlumetzky. 4. Jelen — „Slovenski domorodci“, veliki zbor. Poje moški zbor čitalnice. 5. Schubert — adagio. Igrajo štirje člani vojaške godbe. — 6. a) Staroslovanska pesen. — Liebe — b) „Na zvidenje“. Pesni za bas. Poje g. Chlumetzky. 7. Zajic — „Iztočna zora“. Velika kantata za bas solo in moški zbor s spremljevanjem orkestra. Samospeve poje g. Chlumetzky. Vse muzikalne točke se ta večer prvokrat igrajo v čitalnici. Gospod Chlumetzky iz posebne prijaznosti sodeluje. Gospod kapelnik Šantel vodi glasbene oddelke. Po besedi veliki ples. Podpisani odbor uljudno vabi vse čestite ude tukajšnje in vnanje v to veselico z dostavkom da smejo pripeljati tudi svoje prijatelje in znance. Ker pa je po večletni navadi doho-

dek te izredne veselice namenjem muzikalnim potrebščinam čitalničnim, zato je — brez omejenja rodoljubne radodarnosti — vstopnina določena za ude: gospode po 1 gld., za gospe in gospodičine po 50 kr., — za vsacega gosta, ki nij ud, 1 gld. Vstopnice se dobivajo pred večerom veselničnim v štacuni g. Antona Jenteljna v špitalskih ulicah, — zvečer 2. svečana pa pri kasi. Začetek ob 7. uri zvečer. Odbor čitalničnin.

— (V Kranji) napravi čitalnica „Besedo s plesom“ dne 2. februarja 1874. Valentinu Vodniku v spomin. Program je: 1. Slovesnostni govor. 2. „Ljubezen“, dvospev od Fleischmana. 3. „Danici“, za samospev in zbor od Ipavica. 4. „Na Koprivniku“, dramatični prizor od Lujize Pesjakove. 5. Ples. Vstopnina za rodbino po 1 gld., za osobo po 50 kr. Začetek ob 8. uri zvečer.

— (Ljubljanske nune) so predvčeranjem volile novo predstojnico namestu umrle „matere“ Cirhajmove. Izvoljena je Josipina Strus, stara 68 let, rojena Ljubljanka. Hvalijo jo kot dobro in ljubečo odgojiteljico, ki je bila uže dozdej glava nunskih ženskih šol.

— (Juha se ne je tako vroča, kakor se kuha.) Na deželnem vrtu ljubljanskem nasproti realke se uže sekajo velika drevesa poleg ograje. Ako se bodo drevesa v sredi pustila, bode vrt le še grši — lep tako še nikdar nij bil. V sredi mesta, na javnem prostoru, majhen kup tacih velicah vrtnih dreves tako nij estetičen pogled. Naj bi se naredil čeden park z niskimi rastlinami. — Pa kakor to sekanje kaže, se bo deželni odbor vendar podal, kljub svoji kazani rabijatnosti v žabje-mišji vojski s hranilnico za 130 sežnje. — o —

— (Iz podletelo) je pretečeni teden nekemu ljubljanskemu trgovcu, ki je hotel najemnike užitnine za nekaj goldinarjev opehariti. Naložil je bil sód sira, na vrh pa je dejal brusni kamen enake velikosti, kakor so sirovi hlebi, da bi se mislilo, da so v sodu sami brusi. Ravno tako je napolnil kišto z žajfo, navrh pa strelne šretlje, da bi se se mislilo, da je samo svinec v kišti. Pri-pelja se k mitnici pri st. Peterski cerkvi, kjer ga po ljubljansko švabsko vprašajo, ali ima kaj „mauthbares“? Mož pravi, da nema nič tacega in reče, da ima brusne kamene in šretlje. Ali zviti „leblajtarji“ odpró sod in kišto po nesreči namesto od zgoraj — na dnu in najdejo to, se ve da, „kontrabant.“ Kupec bode zdaj za slabo izpalo ekspedicijo plačal blizu 80 gl. kazni. Prav žalostno — za njega. — o —

— (Spomlad). V nedeljo 25. t. m. je gospod K. pod Šmarno goro sprehajóč se s popolno razvitim cvetjem teloh (niess wurz, Helleborus niger) dobil.

— (V odbor mariborske čitalnice) so izvoljeni: gg. J. Pajk, (za predsednika), dr. Srnec jun. (za tajnika, podpredsednika), dr. Srnec sen. (za blagajnika), dr. Fr. Radej, prof. Iv. Majciger in drd. J. Pečko. Za namestnika gg. M. Jelovšek in Fr. Divjak. 15. feb. bode veselica v čitalnici.

— (O potresu), katerega smo uže zadnjič naznanjali, nam tudi drug dopisnik tako-le piše: 23. t. m. zvečer  $\frac{3}{4}$  na 8 je bil v Mokronogu, v Šent. Rupertu, sploh v celem okrožji hud potres, ki se je od severovzhoda do južnozahoda čutil. V Mo-

kronogu se je uže bilo po noči petkrat, a ne hudo streslo. Ker se potresi baš v Mokronogu tako pogosto in intenzivno ponavljajo, so ljudje v nemalem strahu.

— (S Polja pri Ljubljani) se nam piše 24. jan.: Kmetsk fant iz spodnjega Kašlja gre 19. jan. v Hrastje smreke sekati. Zvečer uže v trdi temi se vrne proti domu, pa menda zgreši pot, in namestu domu, gre proti Savi, zabrede vanjo in utone. Čez dva dni so našli ondi mrtvo truplo.

— (Iz Središča) se nam piše: Pred 14 dnevi so pričele osepnice pri nas razsajati in so se tako razširile, da je okrajni šol. svet ukazal uk 26. t. m. na tukajšnji šoli za 14 dni skleniti. V Medjimurji v okolici Čakavca pa ta bolezen še hujše razsaja, nego pri nas.

— (Ponarejevalec denarjev). Piše se nam: O kupcu, ki je v Svurah kobilo kupil in jo s ponarejenimi desetaki plačal, vam poročam, da je posestnik iz Komenda nad Kamnikom doma in uže pri sodnji v Mokronogu. Sumi se, da je tudi vino na Hrvatskem kupil, katerega sedaj uže nad 14 dnij čez 80 veder v Lazah na postaji leži.

— (Iz Planine) na Štajerskem se nam piše: Neki pošteni vdovec in posestnik iz Dol blizu Kozjega, je šel ta predpust v svate k Markovi hčeri na Visoče blizu Planine. Očeta Marka zij bilo doma, tako je hčerka Lenka ženina in starašino njegovega s tem odpravila, da naj zopet prideta, kadar bodo oče doma. Prideta zares drugokrat. Pričakovali so jih blizu Markove domačije trije poredneži; pravijo, da je bil med njimi eden Lenčkinih bratov, in neki nič vredni fantalin iz Mange, in so jih brez vsega uzroka napadli in pretepli, posebno pa mirnega in poštenega starašino so grdo pretepli.

— (Zblaznel človek). Piše se nam: Janez Medveščak, vdovec, pol ure nad Šent. Rupertom na Dolenjskem je 23. t. m. v svoji hiši ogenj napravil in z oblačili kuriti začel, k sreči so prišli domači ter ogenj ugasili. On se je pak zarad tega nad njimi hudovati začel, šel ven in iz norosti vsa okna pobil. Ker ga niso več v hišo pustili, gre 3 ure daleč na pot v M. Dol. Tam začne pri farni cerkvi zvoniti. Na zvonjenje pride takoj več ljudij k cerkvi in ko vidijo, da more to kak norec biti, ga hoté z dobrim soboj peljati. A on ne brigaje se za opomine, okolo stoječim grozi. Ker ga tako niso mogli z dobrim od zvonjenja odpraviti, gre do v zvonik, in vrvi zvonov kvišku potegnejo. Ko Medveščak ne more več vrvi doseči, spravi se cerkvena okna pobijati. Z velikim trdom so nesrečneža potem zvezali in ga gnali v Št. Rupert. Ko dospejo tja, spremljevalce M. prosi, naj bi ga spustili, da bode takoj miren šel domov. Ti ga res razvežejo in spuste. Prost beži na ravnost v Št. Rupert in tam necemu občanu zopet okna pobije, potem hiti naprej in trka čez četrt ure na Cvekarjeva vrata. Ko mu nihče ne odpre, gre s hlodom nad sakristijo in tam eno okno razbije. Zdej še le pride nekaj mož, ter ga s silnim trdom premagajo in zvežejo ter v Bučarjevi hiši zapro, kjer ga dva moža stražita. Norec je srednje starosti, velik in močan. On ima lastno posestvo, vredno okolo tisoč goldinarjev. Bolezen je pak uže v rodu, ker tudi eden njegovih bratov Jakob nori.

— (Iz Gorice) se poroča, da je 24. baš novo zidana fabrika Schüller in Kleinova v Zdravšini pri Gradišči popolnem skupaj pala. Šest delavcev je ranjenih, delo je ustavljeno, škoda se ne da še preračunati. Ta fabrika bi se bila imela že aprila meseca odpreti.

— (Volkovi na Koroškem.) V zilijski dolini se klatijo volkovi, ki so to zimo baje uže več kot za 1000 gld. živine in dróbnice poklali. Volkovi so tako sitni, da celo hleve obiskujejo. Lovci so jih dozdej zastonj zalazovali.

— (C. kr. okrajno glavarstvo v Krškem) naznanja 21. t. m. občinskim predstojništvom, da se je v Kostanjevci na Gorjancih v hlevu Matej Maršič-a h. št. 17. in Perice Bajeca h. št. 14, 17. t. m. živinska kuga vnela in tudi konstatirana bila.

— (Kuga?) Piše se nam: V Mačkovljah, v osapski dekaniji v Istri so predvčeranjem po noči štirje voli in ena krava nagloma poginili; sumi se, da na kugi.

— (Kokoši tatovi.) Iz Sacerba nad Bregom v Primorji se nam piše: Dolgoročni knezi so letos posebno v kokoši zaljubljeni. Ne preide noč, da se ne bi čulo, da bi bile kjer god kokoši uzmane. Gospodinje se vse huje togotijo nad policijo, nego graški g. Herman. Baje je organizirano celo kokošje društvo, da se bavi s tem poslom. V naši vasi so bile dvem kmeticam vse kokoši pobrane, isto tako tudi županu; on se je zbog tega ves klaveren in otožen pritožil sl. žandarmom, a nij hasnilo. V Dolini, Borštu, Riečanju, na Ključu vojaškemu oskrbniku c. kr. prašarnice, v Osipu, enemu kmetu uže drugokrat in v Predloki g. župniku so dvakrat bile kokoši odnesene; zbog župnikovih kokošij, je bil na sumu mlad fant iz Loke (sin prejšnje kuharice gospodove) iz istega razloga so ga priprli. Ko ga sodnik poprašuje, zakaj je g. župniku perutnino pokradel, odgovori: „Svojemu očetu vzeti, nij greh, nij tatvina“. A kljub tej izjavi sedi dečko še vedno v kletki. „Glad je hud tat“, pravijo ljudje, in baš to, pravilo priganja ljudi do izrednega koraka — do kokošij.

— (Iz Kopra) se nam piše: Umril je prešli mesec naš okrajni glavar, o katerem je „Sl. Narod“ mnogokrat spodbudljiva dejanja poročal, tako da je zaslužen pravico imel, „paša“ imenovan biti. Pisal se je Kodermaz, in rojen bil v goriških hribih nad Kanalom. Akopram sin slovenske matere, bil je zagrizen protivnik slovenstva. V našem okraju je nad 30.000 Slovencev, a nij jim privoščil v javnosti in v uradu niti trohice pravice, naj bi se posluževali svojega materinega jezika. Nikdar ga nijsem čul slovenske besede izgovoriti. Narodne učitelje je preganjal, slovenske šole zatiral, in baš v minolem času je dokaj slovenskih šol v tem okraju zamrlo. Sploh se je ranjki paša za vsa javna započetja, varnost in blagor ljudstva malo, resp. nič brigal. Zapustil je nad 16.000 gold. dolga. Ž njim je izginila tudi „medalja“ (zlat križec), katero igračo je obljubil nekemu županu za verno poklanjanje.

— (O nabiranju narodnih pesni in pripovedek) nam piše prijatelj: V 19. št. „Slov. Naroda“ govorite na eni strani ljubljanskim dijakom na srce in jim priporocujete, naj zdajšnje podaljšane počitnice v

to porablajo, da nabirajo povsodi kjer jim je mogoče, narodne pesni, pripovedke in pravljice. Baš res jim je zdaj zimski čas priložen za tako nabiranje, ker pri svojih domačih doma sede, ki razna zimska opravila opravljajo, pri katerih si s starimi narodnimi pesnimi in pravljicami kratek čas delajo, katere slovenska mladina tako rada posluša. Tukaj je slovenske izobraženi mladini, posebno pa dijakom, prosto in veliko a še tako malo obdelano polje odprto, katero ona najlažje obdeluje z zapisovanjem in s tem mnogo pripomore zgodovini narodnega razvoja slovenskega. Ves slovenski narod jim bode za to hvaležen in se jih bode spominjal, ko njih več sluha ne duha ne bo. Slovenski dijaki so najprvi poklicani na tem polju, za našo milo slovensko domovino delovati. Ali tudi drugi niso izključeni. Vsak, ki le pisati zna in kateremu je naš slovenski narod mil, je poklican in dolžen na tem polju delovati. Zatorej naj tudi drugi pristopijo in pomagajo razširiti zgodovino narodnega razvoja. Največ priložnosti imajo ljudski učitelji in narodna duhovščina. Oni se imajo največ baviti s prostim ljudstvom, oni lahko njih vedenje in njih golé opazujejo, kateri slednji nij nikdar suhoparen, temveč je vedno kaj zanimivega v njem.

## Razne vesti.

\* (Hrvatsko društvo sv. Jeronima), ki izdaje knjige za ljudstvo, imelo je 22. t. m. glavno skupščino. Knjig se je lani tiskalo po 6000 eksemplarov, 4000 za člane, 2000 za prodaj.

## Poslano.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov.

## Revalesscière du Barry

v Londonu.

Nobena bolezen ne more izvrstnej Revalesscière du Barry zoperstaviti se in odstrani taista brez leka in brez stroškov vse bolezni v želodeci, v živcih, v prsih, na pljučah, jetrah, žlezah, na sliznici, v dušnjaku, v mehurju in na ledvicah, tuberkole, sušico, naduho, kašelj, nepraviljivost, zapor, drisko, nespečnost, slabost, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavico, naval krvi, šumenje v ušesih, medlico in bljevanje tudi ob času noščnosti, scalno silo, otožnost, sušenje, revmatizem, protin, bledico. — Izpisek iz 75.000 spričeval o ozdravljenjih, ki so vsem lekom zopredstavljala se:

Spričevalo št. 57.942.

Gleinach, 14. julija 1873.

Vašej Revalesscière imam razen Bogu v mojih strašnih boleznih v želodeci in čutnicah življenje zahvaliti.

Janez Godec,

provizor fare Gleinach,

pošta Pod goro pri Celovci.

Spričevalo št. 62.914.

Weskau, 14. septembra 1868.

Ker sem dolga leta za kronično bolezen zlate žile, na jetrah in zapor vsakovrstne zdravniške pomoči brez uspeha rabil, sem pribežal v svoji obupnosti k Vašej Revalesscière. Ne morem se ljubemu Bogu in Vam dovolj zahvaliti za dragi dar narave, kateri je za-me velika dobrota bil.

Franc Steinman.

Tečnejši kot meso, prihrani Revalesscière pri odraščanih in pri otrocih 50krat svojo ceno za zdravila.

V plehastih pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr., 1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold., — Revalesscière-Biscuiten v pušicah 2 gold. 50 kr. in 4 gold. 50 kr. — Revalesscière-Chocolatée v prahu in v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold.

Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed. Mahr, v Gradcu bratje Oberanzmeyer, v Innsbruku Diechtl & Frank, v Celovci P. Birnbacher, v Lönči Ludvig Müller, v Mariboru F. Koletnik & M. Morić, v Meranu J. B. Stockhausen, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarnjih in specerijskih trgovcih; tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštnih nakaznicah ali povzetjih.

## Tuji.

25. in 26. januarja:

Evropa: Zuek iz Dunaja. — Boričovič, Spužter iz Karlova. — Pinterič iz Sevnice. — Hoog, Kratochwill iz Stanberga. — Pavlič iz Vipave. — Pri Maliču: Knaus iz Brezja. — Blenk iz Dunaja. — Wild iz Grada. — Mataje iz Kranja. — Lederer iz Dunaja. — Jabornig, Pet. Mali iz Tržiča. — Löwi iz Dunaja. — Leop. Mali iz Tržiča. — Stern iz Zagreba. — Brauchbar, Tuljowski, Anker iz Dunaja.

## Dunajska borza 27. januarja.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

|                              |         |        |
|------------------------------|---------|--------|
| Enotni drž. dolg v bankovcih | 69 gld. | 70 kr. |
| Enotni drž. dolg v srebru    | 74      | 70     |
| 1860 drž. posojilo           | 107     | —      |
| Akcije narodne banke         | 990     | —      |
| Kreditne akcije              | 243     | —      |
| London                       | 113     | 40     |
| Napol.                       | 9       | 4      |
| C. k. cekini                 | —       | —      |
| Srebro                       | 107     | 70     |

## Sejm

v Šturji na Vipavskem za živino in drugo blago letos zavoljo nedelje ne bode po navadi 1. svečana ampak 31. prosinca, ali prihodnjo soboto.

Županija v Šturji 24. prosinca

1874.

(19—2)

Župan.

Št. 1009.

## Razglas.

Ker je dolžnost gosposke ostro čuvati, da se slabo in tedaj zdravju škodljivo meso ne prodaja, je mestni magistrat vnovič najnatančnejši ogled vseh za klanje odločenih živali v javnih in domačih klavnicah, živih in zaklanih, kakor tudi skrbno ogledovanje vpeljanega, in v mesnicah in prodajalnicah razstavljenega mesa zapovedal.

Ker bo pa natančna izvršitev tega zaradi splošne varnosti tako potrebnega ogleda mnogo stroškov prizadela, se je mestni zbor pravice, njemu v deželni postavi od 3. decembra 1868, št. 17 dane, poslužil in v svojih sejah 29. decembra 1873 in 20. januarja 1874 sklenil, za ogledovanje mesa takse vpeljati, in to od 1. februarja 1874 naprej pobirati.

Po tem sklepu mora tedaj od 1. februarja 1874 naprej vsak mesar, klavec in živinski kupovalec

- vsak čas in na vsakem kraju ogled klavne živine, žive in zaklane kakor tudi samega mesa brez ugovora dovoliti;
- služabnikom ljubljanskega daga, ki bodo te takse ob enim z dozdanjim plačilom pobirali, še naslednje ogledne takse plačati, namreč:

- od vsakega goveda . . . . . 30 kr.
- od vsakega tukaj zaklanega, ali že zaklanega upeljanega teleta in prešiča . . . . . 20 "
- od vsakega tukaj zaklanega, ali že zaklanega upeljanega ovna, kozla, kostruna, jagnjeta, kozlička, ovce in koze . . . . . 10 "

Kot transito uplačana ogledna taksa se bo pri izstopu vrnila.

Služabniki ljubljanskega daga imajo pa pravico, kraje, koder se živina kolje in prodaja, vsak čas pregledavati in terjati, da se plačilo ogledne takse od navzočne živine dokaže.

Te zapovedi se morajo natančno spoštovati, sicer bi se po okoliščinah ali meso konfisciralo, ali bi se pa proti prestopniku po cesarski postavi od 20. aprila 1854 kazensko postopalo.

Mestni magistrat v Ljubljani,

dne 20. januarja 1874.

Župan:

(18—3)

Deschmann.

Lastnina in usk „Narodne tiskarne“.

Izdatelj in za uredništvo odgovoren: Ivan Semen.